

СФОРЦА ЗАКЛИКАЄ ІТАЛІЙЦІВ СТАНУТИ ПО СТОРОНІ ДЕМОКРАТІЙ

НЬО-ЙОРК. — Граф Карльо Сфорца, б. італійський міністер заграничних справ Італії, говорячи через радіо з нагоди „Дня Колумба”, закликав італійців, щоб „вернули до своїх традицій та співпрацювали з великою американською нацією для встановлення справедливого миру”. Він твердив, що теперішня війна не є італійською війною, а італійці, що гинуть на фронті, проливають кров за зненавиджених ними німців. Сфорца казав, що одинокою амбіцією президента Рузвельта є встановлення такого миру, який не зможуть самовільно зломати жадні політичні авантюристи. Атлантийська Деклярація, твердив він, передбачає кращий світ, бо Америка й Англія згодні понести великі жертви престижу й інтересів для зломання тоталітаризму. „Колумб відкрив Америку географічно, ми мусимо відкрити її морально”, кінчив Сфорца.

ВДОВОЛЕНІ ЗАХОПЛЕННЯМ НІМЕЦЬКОГО РАДІЯ В ГРЕНЛЯНДІ

ВАШИНГТОН. — Урядові кола висказують повне вдовolenня з захоплення німецького тайного радіа в Гренляндії, якого доконали американські морські влади минулого тижня. Це тайне радіо вели норвежці на припоручення німецької розвідки. На загал цю акцію морських властей одобрено без найменших закидів. Сподіваються, що американська маринарка буде продовжувати активніше „полювання” на німецькі субмарини, бо захоплення тайного німецького радіа є доказом, що німці ведуть дальшу підготовку на північному морі, вживаючи не тільки підводних лодок, але також розвідних станиць, як це було в Гренляндії.

КЮДАГІ ДОМАГАЄТЬСЯ СКЛИКАННЯ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СВІТА

ШКАГО (Іл.). — Дж. Кюдагі, б. американський посол до Польщі й Бельгії, а тепер противник заграничної політики президента Рузвельта, виступаючи з промовою на мортвестернському університеті, заявив, що президент Рузвельт повинен скликати мирову конференцію всіх народів та запропонувати загальний мир. Він твердив, що Америка під цю пору є найбільшою світовою потугою, що не є в війні, та що вона має всі середники, якими може змусити воюючі держави адекватно війну. Бо Америка тишиться великим престижем та має неограничені багатства, а це являється сильним аргументом в такій мировій офензиві. На його думку, Гітлер мусів би числитися з такими домаганнями Америки. Кюдагі є того переконання, що приступлення Америки до війни внесе великий хаос у цілому світі та продовжить цей конфлікт на довгі роки.

БРУКЛІНСЬКИЙ СВЯЩЕНИК ХОЧЕ БУТИ „АМЕРИКАНСЬКИМ ГЕСОМ”

БРУКЛІН. — Д-р Б. Бенсон, священник реформованої церкви, заявив, що він готовий полетіти до Німеччини та запропонувати Гітлерові мир, якщо президент Рузвельт дасть дозвіл на це. Ув'язнення Геса Чорчилем цілком не знеохочує його, а навпаки дає йому ще більшої охоти для того „місії Христа”. Д-р Бенсон твердив, що не зважаючи на це, що він вже „коштував” німецьких в'язнів підчас першої світової війни, він рішений їхати туди ще раз, але тепер для миру.

БУВШОГО ПРЕЗИДЕНТА ПАНАМИ ЧЕКАЄ АРЕШТ ПАНАМА СІТІ. — Американські влади не роблять жадного офіційного кроку в справі видаленого президента Панами, Ариуфа Аріаса. Однак панамські влади хочуть його заарештувати, як прибуває до Панами. По безкровному перевороті Аріас утік літаком до Куби, а тепер вертає американським кораблем назад до Панами.

ВОЛЕС ІНАВГУРУВАВ РАДІОВИСИЛЬНУ ДО ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ

НЬО-ЙОРК. — Заступник президента Злучених Держав, Генрі Волес, офіційно інавгурував сітку радіовисильн, які мають нести пропаганду до всіх народів Нового Світу. Волес казав, що обидві Америки мають всі матеріальні й духові ресурси на це, щоб розбудувати Новий Світ під кожним оглядом. Він висловлював віру, що вже в найближчій будучині західна півкуля стане взірцем для цілого світа, доказуючи, як народи, що походять з різних расових культур, можуть спільно співпрацювати для добра вселюдськості.

ВИБУХ НА ЛЕТУНСЬКОМУ МАЙДАНІ В АЛЯСЦІ СІТКА (Аляска). — В наслідок вибуху 43,000 фунтів динаміту в летунських морських магазинах, згинуло п'ять вояків й один моряк та було поранених щонайменше 15 інших осіб. Сила вибуху була така сильна, що повилітали вікна в численних домах, навіть у віддалі 3 миль. В одній з церков падаюче з вікон скло поранило кілька осіб. Досі не встановлено причин вибуху динамітових складів.

АРХИЕПІСКОП КРИТИКУЄ СОВЕТСЬКИХ БЕЗБОЖНИКІВ СИНСІНАТІ (Огайо). — Архиепископ Дж. Т. МекНікольс, промовляючи до 50,000 католиків, скритикував гостро комунізм та тих, що „покладають будьяку віру на цей рух”. Він обвинувачував советських лідерів та назвав їх „безбожниками, людськими тиранами, які хочуть наложити безбожницький комунізм не тільки в Росії, але по всіх державах світа”. Висказуючи симпатії для поневолених, архиепископ казав, що католицька церква молиться щодня за їх визволення.

ЛИТОВСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКІ МОРДИ СВЯЩЕНИКІВ І ІНТЕЛІГЕНТІВ

Литовський Червоний Хрест разом з литовським посольством у Вашингтоні подав листу численних литовських священників і інтелігентів, що згинувли замрдовані большевиками за один рік комуністичного терору на Литві. Документ згадує, що большевики навіть не думали шанувати 124. статтю советської конституції, а Ліга Безбожників була прямо правою рукою советського уряду. Д-р Йосиф Гамус, голова Литовського Червоного Хреста, подає, що на основі добре провірених інформацій большевики замордували щонайменше 750 священників та інтелігентів в Литві. Багато з них заслали на Сибір або до концентраційних таборів. Полк. Повіляс Задейкіс, литовський посол у Вашингтоні, подає у спеціальному звіті, що 26. червня 1941. р. НКВД вимордував 500 литовських селян в концентраційному таборі в Правеніській, недалеко Ковна. НКВД-сти зігнали всіх арештованих на подвір'я та вистріляли зо скорострілів. Коли нещасні жертви, між якими були навіть вагітні жінки, давали ще знак життя, гепісти закидали їх ручними гранатами, перемішуючи ціле подвір'я в страшну купу людського мяса. Лиш 60 учасників з тої різні врятувалося, хоч багато з них згинувло опісля в наслідок завданих ран. Литовське посольство у Вашингтоні зложило перед американським урядом протест проти німецької окупації Литви, так само як це воно зробило було проти большевицького наїзду в 1940. р.

БОЛЬШЕИЦЬКІ РОЗПРАВИ З УКРАЇНСЬКОЮ ПРАВОСЛАВНОЮ ЦЕРКВОЮ НА ВОЛИНІ

Зо Швайцарії доносять про „церковні події на Волині” ось що: „За винятком архиеп. Олек. Пінського, весь епископат Православної Церкви Західної України, що опинилася під большевицьким ярмом, піддався під юрисдикцію московського митрополита Сергія. Останній прислав до Луцька окремого екзарха-митрополита Миколая (Ярошевича), який зо своїм секретарем-чекістом заводили порядки на Волині. Рядове духовенство почуло тяжку московську руку. Все церковне й монастирське майно забрали. Чатина священників втікла за Буг, а частину вивезли ось як прот. Чернія Федора, Козницького Володимира, Денисевича Олімпіа та інших. Духовенство обложено великими податками. Почайська Лавра платила 50,000 рублів, архиепископ Олексій 26,000, рівенський собор 44,000, рядове духовенство від 3 до 10 тисяч річно. Такі податки змусили багатьох священників залишити свої парохії, а займати становище учителів, робітників або сидіти без заняття”.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ПОСУВАЮТЬСЯ ПОСТІЙНО ВПЕРЕД

Німецькі звідомлення говорять про величезні успіхи їхньої армії на советських фронті. Німецькі війська покинули далеко позаді Вязму і підсунилися 90 миль під Москву. Деякі кола навіть говорять, що німці вже під самою Москвою. Офіційні звідомлення стверджують, що коло Брянська німці взяли в полон 200,000 советських вояків. На українським відтинку армія Будьонного знаходиться в стані цілковитої деморалізації. Там вже нема ніякого фронту, тільки деякі відорвані частини спинаються на хвилю, відбиваються і далі відступають в напрямі Дону, кажуть німецькі звідомлення.

СОВЕТСЬКІ ЗВІДОМЛЕННЯ ПРИЗНАЮТЬ ДЕЯКІ УСПІХИ НІМЦЯМ

Советські звідомлення говорять, що в деяких місцях німці дійсно посунулися вперед. Вони здобули Брянськ і Вязму. Але це обійшлося їм при великих жертвах. Советські звідомлення далі стверджують, що на деяких відтинках німці переважали їх числом. Советська влада вже розпочала евакуацію Москви. Висилають наперед жінок і дітей. Ходять чутки, що опускає Москву вже й сам уряд.

БІВЕРБРУК ПРО ВИРІБ ПОВЗІВ

Лорд Бівербрук, повернувши з Москви, виголосив через радіо промову і в імені британської та американської місії сказав, що вони поробили Советам великі обіцянки помічч, щоб за всяку ціну вдержати советський фронт. Він казав, що німці кинули з початком війни проти Советів 30,000 повзів, а тепер проти самої Москви бере участь 10,000 німецьких повзів. Тому Британія і Америка мусять також взятись за виріб повзів і поставити собі як першу ціль 30,000 повзів.

БРИТАЙСЬКІ ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ НІМЕЦЬКІ ОСЕРЕДКИ

Бритійські літаки виконали масові налети на німецькі стратегічні точки, положені зловж норвеського побережжя. Також бомбардували німецькі позиції в Франції і самі німецькі міста. Німецькі літаки сильнішими формаціями налітали на північні міста Англії.

ОБІД У ВІРЬСЬКУ. Тисячі вояків Першої Армії на маневрах у Св. Карлаїні їсть обід у ту саму пору. На світліні обідна сцена 104. полку кавалерії коло МекБі, Св. Карлаїна.

СОВЕТИ ПРОСЯТЬ АНГЛІЮ, ЩОБ ВОНА НАПАЛА НА НІМЦІВ З ЗАХОДУ

МОСКВА. — Офіційний орган советської армії, „Красная Звезда”, помістила статтю, в якій говорить, що німецька армія цілою силою звалилася на Совети, відтягаючи тим багато своїх військ зо заходу. Це дає Англії дуже добру нагоду розпочати на заході офензиву проти німців і виландувати військо на європейським континенті, каже „Красная Звезда”.

АНГЛІЙСЬКА ОПІНІЯ ЗА ОФЕНЗИВУ

ЛОНДОН. — Широкий англійський загал починає чимраз голосніше кричати, щоб англійський штаб розпочав на заході офензиву проти німців і висадив на континенті військо. Широкий англійський загал переконаний, що німецькі сили на заході, внаслідок війни з Советами так ослаблені, що така офензива матиме успіх. Але на цю справу дивиться інакше сам англійський штаб і каже, що така офензива для Англії небезпечна.

ХТО ШИРИТЬ ВІСТКИ ПРО ОФЕНЗИВУ.

АНКАРА. — Дипломатичні кола, прихильні для Британії, говорять, що всі вістки про потребу британської офензивы на західнім фронті походять таки з німецьких, або італійських джерел. Німці хотілиб, щоб англійці висадили свою експедиційну силу на заході Європи і хто зна, чи в перших хвилях не уможливилиб цього англійцям. Але опісля вони ту експедиційну армію розбилиб. Бо вони на заході Європи не є такі слабкі, як це дехто старається їх представити. Іншими словами, німці хочуть втягнути англійців у лапку. Тому англійський штаб буде далі держатись старої повільної тактики, себто буде блокувати Німеччину з моря і бомбардувати з повітря, аж доки ціла нацистична система не завалиться з середини.

ЧУТКИ ПРО ЗАМИРЕННЯ.

ЛОНДОН. — Лондонські офіційні кола ствердили, що різні сторони по різних краях, британські представники роблять різні пропозиції замирення. Але всі ті пропозиції, кажуть офіційні британські кола, були зо зневагою відкинені.

ТОКІО. — Представник японського уряду заявив, що нічого не знає про те, чи японський уряд був посередником між Німеччиною і Британією в цілі замирення. Тих чуток він ні потвердив, ні не заперечив. Японська преса радить своїй суспільности держати холодний ум у справах міжнародної політики, бо справи можуть скоро змінитись. Розбиття Советів може відкрити для Японії нові можливості в заграничній політиці; не треба теж виключати замирення.

В деяких колах є така думка, що Британія додержує обіцянки, даної Рудольфови Гесови, що Британія не буде сильно натискати на німців, коли ті підуть походом на Совети. Не виключене, що вони навіть зовсім помиряться, кажуть деякі кола.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ МИРОВИХ ЗАХОДІВ.

МОСКВА. — Советський представник Лозовський рішуче заперечив, начеб советський уряд мав замір помирнитись з Німеччиною. Всі ці чулки пускані ворогом, казав Лозовський.

СОВЕТИ ВТІЛЕНІ ДО НІМЕЦЬКОЇ ПОЛОСИ ВПЛИВІВ.

КЕНІГСБЕРГ (Східні Пруси). — Міністер економіки, Вальтер Функ, на відкритті торговельної вистави в Кенігсбургу, заявив, що Совети, внаслідок побідної акції війська Адольфа Гітлера є втілені до полоси німецьких політичних і економічних впливів. Тепер ті багаті в різні сирівці і харчі околиці будуть служити „новому ладові” в Європі, казав він. Але перед німцями стоять величезні завдання, щоб ті околиці довести до порядку, а також, щоб поставити в них належну провідну верству. Втілюючи Совети до європейського „нового ладу”, казав він, німці зроблять Європу під харчевим оглядом самовистарчальною та в той спосіб усунуть одну з найважливіших причин війни. Але, додавав він, німці не будуть прямувати до того, щоб Європу цілком відгородити від міжнародного товарообміну, а будуть вдержувати торговельні звязки з іншими заморськими країнами.

МОЖЛИВИЙ УДАР ЯПОНІЇ В СОВЕТИ.

ШАНГАЙ. — В місцевих політичних колах говорять, що Японія готується до удару в Совети. Вона вже пересунула на північ, на сибірську границю, 32 дивізії війська і далі перевозить свіжі війська на північ. Японці отверто говорять про можливість удару в Сибір, з хвилею, як Совети зовсім заломляться.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОВЗИ В ЄГИПТІ.

КАІРО. — Американські повзи в чимраз більший кількості прибувають до Єгипту, щоб звідтам піти далі на фронт до Лівії. Ті повзи мають бути першорядної якості, бо не лиш мають велику пальну силу, але також охолоджуючий повітря апарат.

ВІДНОСИНИ В ПОЛЬЩІ.

КРАКІВ. — „Кракавер Цайтунг” з 12 жовтня ц. р. пише, що від часу німецької офензивы проти Советів, німецькі війська в Польщі зрідали, бо треба було їх вислати на фронт. Водночас та газета пише, що польське населення по війні чимраз більше успокоюється і починає розуміти, що „всякий опір німцям, які ламають британський і советський імперіалізм, є нерозважним шалом”.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Хто Розчарувався?

Переглядаючи пресу, що постійно ставиться ворожо до всякого українського руху, можна завважити тиху радість з цього, що дійшли відомості, що німці не дають українцям навіть надії на те, щоб могла повстати „самостійна Україна“. З цього приводу русофільська, як і польська преса, подають грубими буквами, що „українські націоналісти завелися у своїх надіях“. Найновішу притоку до цього дало телеграфічне повідомлення берлінського кореспондента часопису „Нью Йорк Таймс“ (з 9 жовтня б. р.), в якому подається про поділ українських земель, що є під нацистською владою, наставлення „гавлайтерів“ чи губернаторів над тими землями, а далі: прилучення Галичини і частини Волині до Генерального-Губернаторства, себто властиво до Польщі.

Не будемо входити ширше в суть самої справи, а задержимось тільки над „розчаруванням українських націоналістів“. А робимо це тому, що американський кореспондент зreferував цю справу чесно, бо так, як він її бачить на місці й як її розуміє. Зате нечесно поступили ті, що подали його завваги, але не в такому змісті, як він це подав, бо пропустили те, що для цього кореспондента є дуже важним. Бож кореспондент часопису „Нью Йорк Таймс“ заявив з Берліна у телефонічній розмові, що поступок нацистської влади був „surprise and a shock to Ukrainian nationalists of German orientation“. Як бачимо, то він виразно говорить про таких українських націоналістів, що були „німецької орієнтації“. А з цього виразно виходить, що він чув чи знає теж і про інших українських націоналістів, що не є „німецької орієнтації“.

На нашу думку він сказав багато й нічого більше з Берліна сказати не міг. Та „добрі сусіди“ України, як й інші „вороженьки“, що є тут в Америці, ні словом не згадують про те враження, що його зробив американський кореспондент, а подають таке, що є неправдою. А саме те, що всі українські націоналісти розчаровані... А так не є. Бо подавляюча більшість українських націоналістів не визнавала „орієнтації на чужі сили“, а проповідувала і визнавала боротьбу „власними силами“, та ніколи не вірила, щоб хтось дав Україні визволення з ласки. Такого визволення не могли надіятись українські націоналісти і з боку Німеччини, бо Гітлер дає за німців і загарбує українські землі для себе, а не для українського народу. А ті з українських націоналістів, що не зважаючи на проголошені засади були такі наївні, що довіряли німцям, що при їх допомозі встановлять самостійну і соборну Україну, то, очевидно, ті одиниці тепер добре розчарувались. Та тільки ті, а ніякі інші. І добре, що хоч тепер розчарувались, бо віримо, що є ще час на правити лихо й повести працю так, щоб українські землі могли здати справжнього визволення і справжньої свободи.

Китайський Націоналізм

Від десятиків літ намагаються китайські націоналісти довести до об'єднання величезної китайської території та створення з неї нової, модерної китайської держави. А що цей рух сидить, видно найкраще по тому опору, який ставлять китайці від довгого часу японським арміям, що добре озброєні й модерно вишколені та вишколені. А видержують цю боротьбу китайські націоналісти між іншим тому, що виховані на високіх засадах д-ра Сун Ят-сена, китайського філософа й суспільного реформатора, що був творцем першої китайської республіки в 1911 році й першим президентом. Творчі думки цього реформатора, які ще не всі здійснені, пригадує тепер його славна дружина з нагоди 30-ліття згаданої республіки. Помістила їх американська преса, а між іншим „Нью Йорк Таймс“ з 9 жовтня.

Засади д-ра Сун Ят-сена можна поділити на три головні розділи з такими збірними назвами: націоналізм, демократія, поправа життєвого рівня китайців. Пані Сун Ят-сен говорить, що коли ходять про першу частину тих засад, то вони є вісцями примінованими до китайського народу. А то тому, що китайський нарід тепер зводиться тяжку війну з японськими наїзниками, а в війні націоналізм є джерелом національної сили, єдності, патріотизму, ідеалізму. „Ми всі в Китаю ніні є націоналістами і патріотами. Японський імперіалізм зробив нас такими“, говорить вона.

Коли ходять про два другі розділи тих засад, себто демократію й поправу життєвого рівня, то ці засади ще далі залишаються лише ідеалом, себто залишаються в подуманні й вимріяній формі, а не в дійсності. Пані Сун Ят-сен признається, що теперішня китайська влада в багатьох випадках примінує деспотичні засади до своїх людей. А робить вона так з двох причин: незрозумілість широким мас до повного ліберального ладу й війна з Японією, яка змушує уряд примінувати до свого власного народу не раз гостріші деспотичні міри, щоб вдержати його на належній висоті збірної державної сили. Та, не звертаючи уваги та чисельні випадки деспотизму, теперішні правителі Китаю під проводом маршала Чян Кай Шека, так ступнево прямують до виконання заповіту Сун Ят-сена і крок за кроком, там де лиш це дозволяють відносини, стараються запровадити ліберальні суспільні засади. Коли ходять про демократію, то треба більше дивитись не на те, що вже зроблено в Китаю, тільки до чого хряд стремить. Подібне з третьою групою засад, економічної природи, це ж з життєвим рівнем. Тут уряд має найкращу волю поправити життєвий рівень своїх громадян, тільки війна стоїть в цьому на перешкоді. Проте, де лиш можна, хоча буть поправити, в життєвій рівні китайців, уряд поправляє.

Назгадав пані Сун Ят-сен висловлює думку, що Китай, на тім багаті скористав би, якби демократичні засади — свободи думки і критики — були в більшій мірі впроваджені вже тепер, не оглядаючись на війну. Вона каже, що є в суспільності багато „таких“ людей, які можна вишукати лише шляхом природної дискусії. До тих справ, між іншим, належить також справа комунізму. Насильне здушення цієї дискусії усуває ріжнцю поглядів лише назверх. Та ріжнцю існує далі внутрі і тим ще більше ятрити поділ. Колиб дано суспільності повну волю по справу отверто і ширю передискусувати, вона знайшла б цього положення належний вихід. Д-р Сун Ят-сен помер 1925 року. Його писання і суспільна праця від того часу здала йому серед китайського народу впросто релігійну пошану. Його називають націоналістичним пророком і по цілім Китаю, де тільки це дозволяють обставини, йому ставлять величезні пам'ятники. Його жінка, про яку тут згадуємо, підхопила по смерті мужа його ідеї і старалась їх поширити серед найширшого китайського загалу. Цією працею вона сама здобула належне становище величезну пошану серед своїх людей.

Пані Сун Ят-сен є сестрою жінки маршала Чян Кай Шека. Голови китайського націоналістичного уряду, який вже п'ятий рік у так геройський спосіб ставить опір японському імперіалізму. Про свою жінку сказав цей маршал, як відомо, що вона варт для Китаю більше ніж 20 дивізій війська. На належній висоті стоїть серед свого народу та кож її третя сестра. Всі три сестри напружено працюють над пробудженням 400-мільйонного китайського колюса, над яким впродовж останнього віку глумились чужі сили. Цьому колюсови не бракувало вродженої інтелігенції, не бракувало економічних ресурсів, бракувало лиш енергії, скупленої зорганізованої волі, яка стрясала чужих наїзників, що розпаношувались в нього немов вдома і поставила їхній край на основах повної незалежності. Йому бракувало такої такої устрою, який по-стійно відроджував би цю суспільну енергію, удержував збірну силу їхньої нації, та працював для внутрішнього матеріального і духовного удіпшування.

Д-р Сун Ят-сен зясував потреби своєї нації в науковому творі „Принципи і Політичні Напрямні“.

Всі повставали зза столу. Іван перший опустився перед образами навколішки, а за ним і інші. Мотряж мов би пляна хитаючись виїшла зза столу. Сльози градом падали на чоло сонної дитини і вона не спускаючи її з рук повалилась навколішки.

Довго Мотря стояла мовчати не змігши промовити ні слова молитви, а сльози мов те джерело прорвавшись з під гранітної скелі лились без увагу і вона обнявши другою рукою Петрусь шептала: „Мої рідні... мої рідні...“

Дитина прокинувшись випрала свої речення, обхопила її за шию, мов не хотіла пустити від себе, і перший раз, пильно дивлячись їй у вічі промовила: „ма... ма...“

XIX. Попаровані.

Проходив рік за роком. Старі Очеретські посивіли, бо минула їх весна, а підходила зима і уквітчала їх сідниною як ним. За те Петрусь з Яриною вирости, вирівнялись і розвівали як дві рожеві квіточки.

Дивлячись на Яринину вроду самі старі дивувались, що

АМЕРИКА І СОВЕТИ

Що думають американці про Совети? Отже, коли під тим розуміти більшовизм, то можна сказати, що подавляюча більшість американського народу є проти нього і була б за те, щоб допомогти тим, що з тою язвою борються. Та інша справа, коли іде про СССР, що бореться тепер з Гітлером. Як знаємо, наш уряд є того переконання, що Гітлер становить більшу небезпеку для Америки і світа ніж Сталін. І тому є за допомогою Сталінові в його боротьбі з Гітлером. Та в самому американському громадянстві думки ще поділені навіть і щодо цієї справи. Та так є, що переважають ті думки, що їх заступають самі урядові чинники, зокрема, які заступає през. Рузвельт. Інші ідуть за президентом Рузвельтом в довірю до його особи, беручи під увагу, що коли президент щось робить, то має на це важкі причини, часом такі, про які широкі загал не знає, чи хвилево знати не може, бо живемо в воєнних часах.

Коли мова про спротив американській допомозі Советам, то в цій акції веде перед преса Гирста. В ній пишеться, що підмога Советській Росії це небезпечна гра, яка може вийти за шкодою для американської демократії. Гирст твердить у своїх статтях, що Росія, якаб вона не була, біло-царська, чи червоно-комуністична, це край варварів, дикунів, які ставляться з погордою до християнської цивілізації.

Послідовну проти-советську кампанію веде популярна нью-йоркська газета „Дейлі Нюз“, головню у своїй редакційній частині. Пише, що й деякі міністри в кабінеті Чорчила є тої думки, що Росії не треба помагати, а тільки треба довести до того, щоб вона була знищена дощенту разом з Німеччиною. В одній з своїх статей, в передовиці п. з. „Хто вечеряє з чортом, мусить ма-

сів. Бракувало лиш енергії, скупленої зорганізованої волі, яка стрясала чужих наїзників, що розпаношувались в нього немов вдома і поставила їхній край на основах повної незалежності. Йому бракувало такої такої устрою, який по-стійно відроджував би цю суспільну енергію, удержував збірну силу їхньої нації, та працював для внутрішнього матеріального і духовного удіпшування.

Д-р Сун Ят-сен зясував потреби своєї нації в науковому творі „Принципи і Політичні Напрямні“.

ти довгу руку“ — згадана газета пише, що на випадок перемоги Советського Союзу прийде кінець американській демократії та американському капіталізму. Автор статті виходить з того становища, що коли виграють більшовики, то ціла Європа, а з нею також Велика Британія, стануть комуністичними. Не тяжко тоді уявити собі, що Америка не зможе задержати сучасної економічної й демократичної системи.

„Шікаго Трибюн“ рівнож держиться проти московського становища. Згадана газета друкує численні статті свого кореспондента Доналда Дея про переслідування більшовиками балтійських народів. Вона не старалась вибілювати московських злочинів чи зменшувати вину комуністичних агітаторів за теперішній стан річей в Європі, як це намагаються робити деякі інші газети.

„Нью Йорк Джорнал-Америкен“ є рівнож непримиримим, коли ходить про відношення до Росії. Порушення „релігійної свободи“ в Советському Союзі це більше зміцнило це проти-московське та проти-комуністичне наставлення, згаданої газети. Знаний автор та журналіст, Елген Лайонс, б. симпатик комунізму, розписується широко про положення релігії в СССР. Будучи понад 6 років в СССР, він мав змогу придивитися добре розкладу в роботі комунізму, а свої аргументи проти того руху виловив в найновішій своїй книжці п. з. „Червона декада“.

Зазначимо, що католицька преса, численні періодики, тижневики, місячники й ін., є теж наскрізь проти-советські та постійно звертають далі увагу на небезпеку з боку більшовизму.

„Нью Йорк Таймс“, що все підтримує заграничну політику президента Рузвельта, має теж великі застереження щодо помочі Росії. Ця газета годиться, що Росії треба дати поміч. Але й тут вона непевна, чи годиться цю поміч послати, чи може дати її в певніші руки: Великій Британії.

Отже, щоб не говорити, а є в американців сумніви щодо допомоги Советам. А прецінь Америка хоче за всяку ціну.

щоб Німеччина прогнала! Американський уряд заявляє, що Америка буде допомагати всім, що нищать гітлерівську Німеччину. А що Советський Союз також бореться проти неї, а червона армія поставила сильний спротив німцям, то тим вони помогли Англії та її союзникам, що тепер всілякі покрити свої сили та приготувитися до дальшої боротьби. Ось це заважає на допомозі Советам, а ніщо інше. Позатим є супроти Москви цілком здержане становище великої частини американського народу. Це природне, бо любов, довіра, симпатія, не можна творити відповідними декретами чи розпорядками. Їх можна виробити довголітньою практикою, випробованою не раз тяжкими життєвими невдачами й терпіннями. А знаємо, яке було співжиття більшовицької Москви з рештою цивілізованого світа, а з Америкою зокрема. Від самого повстання більшовицької держави аж до 1933 р. Америка була в Советів „буржуазно-капіталістичним ворогом ч. 1“. Проти Америки велася в Советях агітація, а ціла Америка покрилася сіткою комуністичних ячєйок. Хоч Літвінов приобіцяв Рузвельтові при визнанні СССР Америкою, в 1933 р., що „советський уряд не буде вмішуватися у внутрішні справи Америки, то так не сталося. Комінтерн, що був відносно советського уряду, наробив Америці чимало пакостей, а страйки по численних фабриках були в більшості організовані та піддержувані комуністами аж до самого вибуху німецько-советської війни. Навіть кілька тижнів перед тою війною, московські „Ізвестія“ глузувати з „американських та британських палячих війни“, які задумали проварити Німеччину та СССР! Все це памятає практичний та ширий американський нарід.

Чиж диво, що він ставиться з таким недолір'ям до „батька“ Сталіна? Певно, американський уряд буде помагати червоній армії, бо вона бється з німцями, що є в інтересі аліантів. Але як пише „Таймс“, така допомога має ґрунтуватися виключно на військових розрахунках, без дрібкіх симпатій чи довіри до зрадливого й хитрого комуністичного лица, який вже завтра може обернутися зубами та вкусити цю руку, яка йому помагає.

ПАНІ ЛУІС ДЕНІЕЛС,

редакторка Бюро Публічних Відносин у Вашингтоні. Вона подає вістки про жінки, матері й наречені моряків американської воєнної флотії.

СТАВІАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАБІЛЬШОЮ І НАСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(29)

— Правда ваша, куме. Отче така сама. Ви не поймете віри. Не ввіла нанятись, зараз перероблювала все по своєму. Ви зайдіть до неї на кухню, там так чисто, так чепурно, що й сказати не можна. А щоб горщик або миска стояли не на місці, так і з роду ні... Я сама їй дивуюсь, коли вона спить? Отче з вечора прикажеш їй що варити, а встанеш, уже й витоплено і наварено і припічок підмазаний. Прості золоті людина тай годі...

— Жалітьте її, куме, бо сироту зобіжати від Бога гріх.

— Я казала, що так буде — сказала Горпина вскопчивши в хату і весело заливаючись речотом. — Вийшла ото я, щоб на неї нагукати і слухаю: що воно в леваді ретуге? Я нидічком туди, дивлюсь, вона сидить, сплітає вінок, а обік неї Петрусь, і обоє так виспівують, що хоч вуха затикай... Та ось, краще, гляньте самі... Під вікном чутно було сміх і тупотно, а незабаром обік Петрусь з пучком козельців у руках і вінком на голові, а за ним гнавшись усючилася Мотря.

— Чого це ви там не поділили? — спитав Іван жартливо. Мотря зачувши Іванів гомін зупинилась і засоромилась, а Петрусь, побачивши, що вона стала, схопив її за спідницю і силувався утягнути в хату.

— Здрастуйте — промовила вона переступаючи поріг.

— Здрастуйте, здрастуйте — одповів Іван витаючи. — Приходьте та сідайте до стола, а то тому шибеникови тільки потурай, то й сама не рада будеш. Сідай же хоч сюди — сказав він указуючи місце рядом з писаркою.

— А я сяду з титкою — гукнув Петрусь і кинувся до неї на коліна. Мотря посиділа обік себе Петруся, а сама держала на руках сонну Яринку.

— Дай мені, Мотре, дитину — промовила Горпина — а то вона тобі вже обридла.

— Не руште — одповіла та мов кризь сльози — вона так гарно спить, що й будити шкода. — І палко пригорнула її до свого серця, мов забороняючи від злої недолі, і сама почала полуднувати.

— Ви знаєте, куме, що я отсе надумала? — спитала писарка. — Тільки не знаю, як казати, щоб не розсердити Мотрю, бо вона у нас така соромлива, як дівочка.

Мотря почувши таку її мову в мить зблідла, неначе чого пережякалась.

— Кажіть, паніматко, мені все одно — ледви чутно промовила вона і дві як горох сльози покотились по зблідлих її щокках.

— Господь з тобою, сестро, чого ти злякалась? — заспокоювала писарка. — Я зовсім

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЦАРАТ І ЦЕРКВА

Цікавий причинник до дискусії про справу релігії в Росії подав відомий американський „колюмніст“ Вестбрук Пеглер. Він остерігає американців, щоб не судили російської церкви по своїх церквах. Російська церква, що її поважила революція, це зовсім щось відмінне від американських церков.

Передовсім у Росії не було релігійної свободи. Людина не могла вільно признаватися до такої церкви, яка їй подобалася. Якщо підданий царя був віруючою людиною, він міг належати лише до одної церкви: урядової. Інші церкви, навіть, як існували, були переслідувані урядом. І російська православна церква за те підтримувала цю огидну встанову, якою був царат, котрий давав церкві величезні привілеї. Як каже Пеглер, російська православна церква стала „рекетом“ для визиску темних мас і для їх дальшого затемнення.

З огляду на те, на думку Пеглера, коли російська православна церква тепер добивається привернення прав для своєї церкви, то вона повинна би передовсім признати публічно перед світом і своїм народом до своїх гріхів, щоб у цей спосіб дати заперук, що на будуче не буде більш служити панам, а народів.

ВДАРЯТЬСЯ В ГРУДИ?

Думка Пеглера, ніде правди діти, йде по лінії проповідей якраз тої православної церкви, котра признає певно як першу умову моральної поправки признання до гріха.

Однак, ми з гори можемо знати, що церква цього не зробить. І з гори можна заповісти, що саме православна церква зробить: вона нападе на Пеглера за таке писання. І стане натискати на газети, що містять його статті, щоб вони таких статей більше не містили.

А як його не буде могли досягнути таким натиском, то поспробує знайти когось іншого, певно слабшого від Пеглера, котрий нібито відповідає за те, що Пеглер має такі погляди, і буде старатися зігнати свою люту на нього.

ЧОГО ВОНИ ТАМ?

Фактами однак певно ніхто поданих тут тверджень Пеглера не зіб'є. Роль російської православної церкви в історії народів Росії відома. Заперечити цього вже не дасться, що ця церква справді зрадила своїх вірних.

І тому чейже не від речі було би спитатися, чому так багато „українців“ до західної України, які в тій церкві не родилися, потягнули гурмами до тої церкви, котру російський народ так осудив масовими відступствами від неї та революційним позбавленням усіх впливів? Адже вони не були затуманені тою церквою до того, щоб не могли бачити її справжнього характеру.

Які це були душевні клопоти, що довели їх до такої умової сліпоты?

СПРАВА ПОГЛЯДУ?

Поставивши Георга Силвестра Фірека на суд як незареєстрованого німецького пропагандиста, федеральний прокурор Малоні заявив: „Фірек це найвищий німецький пропагандист у цій країні“.

Пригадується, як одна українська організація в своїм бюлетені, призначені для пропагування в Америці української справи, називала цього самого Фірека найбільшим американським журналістом.

Від чого така відмінна оцінка чоловіка?

ДЕ ЙОГО КОРИННЯ?

Як Фірека поставлено на перше переслухання перед судом, його адвокати заперявляють, що „коріння Фірека в цьому краю“, себто в Америці.

Відповідаючи адвокату представник прокурора говорив: „Це досить дивно, говорити про те, що його коріння тут, коли він служить чужому урядові“.

Зовсім не дивно. Можна легко побачити дерево, котре на полі одного має коріння, а котрего овочі падають на поле другого.

ПАПЕРУ НЕ СТАЛО?

У Москві перестав виходити тижневик „Безбожник“.

Каже представник большевицького уряду, що причиною цього є нестача паперу.

Дуже можливо, дуже можливо, що не стало паперу на „Безбожника“ аж тоді, як президент Рузвельт почав натискати на большевицький уряд за заведення релігійної свободи.

ФІНЛЯНДІЯ І АМЕРИКА

Багато фактів показує на те, що Фінляндія всіма силами пробує зднати собі симпатію Америки.

Кілька місяців тому, коли Фінляндія оборонялася перед нападом з боку Росії, вона ці симпатії мала. Нині, коли Фінляндія воює по боці Гітлера, вона їх втратила.

З цього, згається, виходить зовсім ясно, як зднати собі назад симпатії Америки: стати проти Гітлера.

Важко? Га, шож, не порадиш. Як противенства звужилися до того, що є лише одна велика війна, можна бути або приятелем Гітлера або приятелем Америки.

ДАЛІ ВБИВАЮТЬ

Тепер кожного дня приходять з Чехії донесення про нові розстріли або вішання чехів німцями.

Кожне таке донесення це пригадка світові, що чехи не з німцями.

ЗА ДОПОМОГУ РОСІЇ

У великих американських щоденниках поміщено величезне оголошення, обіймаюче звичайно цілу сторону часопису (в „Нью Йорк Таймс“) таке оголошення коштує п'ятнадцяти доларів за один раз). Оголошення закликає американців давати негайно допомогу на російський допомогивий фонд.

Оголошення, звичайно, подає причини, чому читач повинен негайно поспішити з фінансовою допомогою для Росії. Каже, що це добре зрозумілий американський інтерес того вимагає. Росія сперла наїзні горди Гітлера й створила новий фронт боротьби проти Гітлеризму. Продовжити цю боротьбу лежить в інтересі Америки й Англії. Матеріальна поміч Росії потрібна тому, бо російські війська й населення, відступаючи перед німецькою армією, спалили все до тла, щоб утруднити наступ наїзника.

Ці всі аргументи оголошення називає реалістичною політикою. І в цьому воно має повну слушність. Однак попри ці аргументи оголошення говорить ще про інші згляди. Наприклад: „Долари, жертвовані в цій справі, є жертвою для справи свободи“.

На це вже хіба автори заклику доказів не мають. Уряд Росії досі ще не дав обіцянки, що на випадок виграної війни дасть населенні Росії ширшу свободу.

Там, Де Летється Кров УКРАЇНСЬКІ МІСТА НАД ПОБЕРЕЖЖАМ ОЗІВСЬКОГО МОРЯ.

У дальшу чергу згадаємо за більшість, бо 54,9%, москалі ті міста, що положені там, де тепер ідуть бої, себто вздовж побережжя Озівського моря в напрямі найбільшого в тій околиці міста Ростова, що лежить при гирлі ріки Дону. Само Озівське море є північно-східною заглибиною Чорного моря й є злучене з ним протокою Керч. Це море відзначається тим, що є мілке та має мале засолення, тому то в зимі часто замерзає й стає недоступним для суден і плавби. Зате воно є багате в річнорудну рибу.

Дно важніших міст, що положені недалеко Озівського моря, належить Мелітополь. Згадане місто є столицею округи тої самої назви та має 25,000 мешканців, з чого на українців припадає 20,5%, на москалів 38,5%, жидів 33,9%, і др. Округа має 736,000 мешканців, 4 міста, 1,788 сіл, 21 районів, і українську більшість, бо українці творять в окрузі 57,8%, москалі 25%, жиди 2%, а решта болгар та німці. Дня 18. квітня 1918. р. Мелітополь здобули від большевиків українські війська, приналежні до т. зв. кримської групи. Тепер Мелітополь, що лежить у гирлі ріки Молочної, є важним збіжним портом. Через це місто переходить важний залізничний шлях, що лунить Перекоп з України. Мелітополь заняли німці останніх днів.

Бердянськ, (Осипенко), лежить 65 миль на схід від Мелітополя. Є пристанню, що лежить в Бердянському заливі Озівського моря, при впливі р. Берди. Подібно як Мелітополь, Бердянськ вивозить збіжжя, рибу й шкіри. На всіх 26,400 мешканців українці становлять тільки 22%, а зате в повіті вони творять більшість. Бердянськ належить до мелітопольської округи. Тепер є в руках німецької армії.

Біля 38 миль на північний схід від Бердянська лежить Маріуполь, що є великою пристанню над Озівським морем. Був заснований в 1779. р. як грецька колонія, звідки й походить його ім'я. В 1794 р. Маріуполь стає повітовим містом катеринославського намісництва; від 1807 р. входить в склад таганрізького градоначальства, від 1859 р. є окружним містом маріупольської округи, а від 1874 р. стає повітовим містом катеринославської губернії. За большевицького режиму Маріуполь був окружним містом з 41,000 мешканцями, серед яких українці творять 32,9%, москалі 3%, жиди 17%, а греки 10,1%. В цілій округі, що має 115,000 мешканців, українці творять

18,5%, жиди 3,2%, греки 15,5%, а німці 6,3%; округа має 4 міста, 804 сіл і 12 районів. Маріуполь — порт має 8,000 мешканців, з чого 54,7% українців. Лежить при усті ріки Кальміця. Маріуполь має великі металургічні фабрики т. зв. „Азовсталь“, що перероблюють залізну руду, видобувану в Донецькому Басейні та Керчі (Крим) в ріжне залізо. Маріуполь є тепер в німецьких руках.

Прямо на схід від Маріуполя лежить інше портове місто Озівського моря, Таганріг, на північному побережжі Таганрізького заливу. На 87,000 мешканців українці творять 35%, москалі 55%, а решту інші народи. В 1918 (липень) зводили німці завязі бої з большевиками. Таганрізька округа має 62 сілрад, 713 сіл, а з 269,000 мешканців округи українці творять 71,5% москалі 21,9%, німці 3,2%.

Ростов - над - Доном є найбільшим східно - українським портовим містом над Озівським морем. Положений над устям Дону, Ростов зачисляється до найбільших портів СРСР. На 308,000 мешканців (разом з Нахичеванню) міста українці творять лиш 20%, однак мають перевагу в окрузі. Решта мешканців Ростова це москалі (50%), вірмени, жиди й ін. Ростов славиться як центр великих тютюнових, споживчих і металургічних фабрик, має рівнож корабельні верстати. В часі першої світової війни московський уряд зробив в Ростові центр галицьких москвофілів, які звідтам кермували тим рухом в Сх. Галичині. Підчас російської революції в 1917 — 1920 р. Ростов був твердинею біло-гвардійського й монархістичного руху, там працював штаб російської Добровольчої Армії.

Німці, згідно з комунікатами німецької начальної команди, є на яких 100 миль від Ростова, й нема найменшого сумніву, що вони спрямовують праве крило армійської групи фон Рундштедта, щоб чимкорше захопити це найбільше місто Донщини. Якщо це їм вдасться, то значить, що вони будуть мати ключ до цілого Кавказу як рівнож до Каспійського моря та Поволзя.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛОРЕЙН, О. — Товариство Український Народний Союз, від. 50. відбуде місячні збори 19. жовтня 1941, під ч. 2545 1st 33. Стр. Простіть членів прийти на збори, бо є справи до пологдження. — М. Шемичик, секр.

ПОХІД НА МОСКВУ.

3 МУЗИКИ

УКРАЇНСЬКА ОПЕРОВА КОМПАНІЯ.

Недавно зорганізувалася в Нью Йорку Українська Оперова Компанія, яка задумує виставляти українські опери з передовими українськими артистами в Америці. Ініціатором та організатором цієї Компанії, а рівночасно її артистичним керівником є проф. Антін Рудницький, відомий композитор і оперовий диригент, а членами цієї Компанії є такі артисти як Марія Сокіл, наша найкраща сучасна оперова примадонна та Степан Козакевич, перший баритон Сан Карло Опері, даліше, відомі з своїх концертних виступів артистка - співачка п-і Ольга Лепкова, тенор Михайло Мельник, баритон Петро Ординський і др. Українська Оперова Компанія приготувала як свою першу виставу класичну українську оперу Артемівського „Запорожець за Дунаєм“ у зовсім новій музичній редакції проф. Рудницького. У цій опері візьмуть участь усі згадані вище артисти, так що можна сподіватися, що ця вистава стане першорядною атракцією, бо від довгих літ ми не бачили „живого“ „Запорожця за Дунаєм“, на сцені...

Думаємо, що наше громадянство прийме вістку про створення Української Оперової Компанії з правдивим задоволенням: адже від літ

відчувалося у нас дуже печучо нестачу добрих театральних вистав, а тим паче вистав музичних! Цю прогалину в культурному житті нашої еміграції в Америці ледви чи могли виповнити принагідні вистави, організовані на швидку руку нефахівцями. Тому думку організації Української Оперової Компанії, в склад якої входять артисти з такими заслуженими іменами і таким професійним досвідом, треба вважати дуже щасливою.

Треба надіятися, що ця Компанія зможе скоро показати вистави своєї праці не тільки в Нью Йорку, але по змозі й в усіх інших центрах нашої еміграції, де наші люди не бачили доброго українського театру...

від літ!

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

DEFENSE BONDS QUIZ

Q. How many Defense Savings Stamps does it take to fill an album?

A. Seventy-five 25-cent stamps; seventy-five 50-cent stamps; seventy-five \$1 stamps; or fifteen \$5 stamps. The completed albums are immediately exchangeable for Defense Bonds (Series E) at your post office, or your bank.

Q. Who directs the National movement to sell Defense Savings Stamps in retail stores?

A. The Treasury's Retail Advisory Committee, of which Benjamin H. Namm, of the National Retail Dry Goods Association, is chairman. Officers of 13 other great national retail organizations comprise the committee.

NOTE:—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at most retail stores.

ДЛЯ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛУ 254. УКР. НАРОД. СОЮЗУ!

Подаємо до відома, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

нашого відділу відбудуться

В НЕДІЛЮ, 19. ЖОВТНЯ (OCTOBER 19, 1941)

в годині 4. пополудні

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, NEW BRITAIN, CONN.

На цих зборах буде організатор п. Маланчук, який подасть ближчі пояснення щодо ріжних організаційних справ У. Н. Союзу. Тому всі члени відділу повинні конечно явитись на ці збори.

ЗА УРЯД ВІД. 254. У. Н. С.:

A. Котик, предс.

C. Андрусьо, секр.

Нарешті Американські Українці Мають
Авторитетну, Наукову, Повну Історію
Українського Народу!
ВЖЕ ВИЙШЛА І ПРОДАЄТЬСЯ

В АНГЛІЙСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ МОНУМЕНТАЛЬНА

A HISTORY of UKRAINE By Michael Hrushevsky

НАПИСАНА НАЙБІЛЬШИМ УКРАЇНСЬКИМ ІСТОРИКОМ
Проф. Михайлом Грушевським

Редагована О. ДЖ. ФРЕДЕРИКСЕНОМ, професор історії в „Майемі Університеті“.

З передмовою Ю. ВЕРНАДСЬКОГО, професора історії в „Бійському Університеті“.

ВИДАНА „ПРЕСОЮ ЕЙЛСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ“ НАКЛАДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СТОРІН 629, 4 КАРТИ.

PRICE \$4.00

ПРИ ЗАМОВЛЕННІ,

ВИРІЖТЕ ЦЕЙ КУПОН НА КРОПКОВАНИЙ ЛІНІЙЦІ Й ЗАШЛІТЬ ЗО СВОІМ ЗАМОВЛЕННЯМ.

ДО КНИГАРНІ „СВОБОДИ“, Р. О. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Посилаю осьтут _____ доларів моні-ордером (чеком) і прошу вислати мені _____ примірників Історії України проф. Михайла Грушевського в англійським перекладі.

Ім'я _____
Адреса _____
Місто _____ Стейт _____

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Пошануймо заслуги п. Р. Придаткевича.

Щоби учить свого сина музики, зателефонував я з Нью Йорку до п. Романа Придаткевича в Брукліні й повідомив, що приїду до нього зі сном і скрипкою. Приїхав я до студії п. Придаткевича і з розмови довідався, що він дозидить також до Нью Йорку, де при укр. кат. школі на сямій вулиці переводить організацію оркестри шкільної дітвори.

Я не пожадував, що привіз сина, бо п. Придаткевич, маючи свій свободний час, сина докладно переслухав і безсторонно оцінив його попередню науку. Я побачив, що маю перед собою досвідчену в учинстві музики людину, якій душа дитини є як отворена книжка.

Також було мені цікаво почути, як є з учнями, п. Придаткевича. Сензацію викликало тому яких десять літ Олена Ротальська, яка по 10 місяцях науки виконала повним, зрілим звуком і музикально три трудні композиції — на пам'ять. Майже двотисячна публіка була ошоловлена з подиву. Олена тепер є дорослою і зрілою молодого артисткою. Слухаючи цього я сказав:

„Я певний, що учні і їх батьки вдячні до смерті за вашу науку, повну посвяти і приязни. Бо це, що вони від вас дістали, ніякі гроші не можуть купити“.

П. Придаткевич дуже щасливий зі своїх учнів, тому, що багато з них добули собі гарного хліба музикою, а нині, хоч в іншому фасі, але спомінають з любов'ю часи своїх музичних студій в українській музичній школі.

Між його учнями є люди, які вже здобули собі широке признание і ім'я.

Один з наших найкращих диригентів молодшої генерації

і організатор молодечих хорів, Стефан Марусевич, це його учень. Його учень також є солістом оркестри Метрополитен Опері. Це є Мирослав Леськів.

Було би добре, кажу до п. Придаткевича, як би тепер перед вашим концертом, 9-го листопада в Тавні Гол, ваші учні помогли Вам добрим словом, щоби концерт був під кожним оглядом успішним. А дехто з них повинен би в якійсь часописі виразити своє признание рідному учителеві музики за добру науку і щире відношення.

Вони колись вискажуть свою вдячність, запевняв п. Придаткевич.

Ось лист вправді не від учниці, але від української піаністки і співачки, п. Ольги Ткачук, яка з українським тріом (п. Придаткевича) обіздала американські каледжі і університети з українською музикою:

„Я маю контракт на неограничений час з радіовою станцією. Вечером співаю тут в найкращому готелю.“

„Я дуже хотіла би виразити Вам свою вдячність, бо здаю собі справу з того, що для мене, моєї гри і для осягнення музичного досвіду значить моя колишня можливість працювати під Вашим проводом.“

„Тоді я була молодшою. Я боюся, що тоді я не була встигла, щоб як слід оцінити. Але раз я маю тепер нагоду, то я хочу подякувати за Вашу велику терпелівість зі мною і величезну поміч мені, тій, що появилася у Вас так недосвідченій і нерозвиненій.“

„Я бажаю Вам великого успіху у Вашій концертній подорожі і жалую, що не маю можливості брати участі“.

Я замовк. Вдячність це рідка річ між українцями. Вдячність молодій артистці до проводу старшого, досвідченого артиста, це доказ, що ми культур-

ДЖАН КЕРТИН.

провідник австралійської партії праці, прийняв запрошення від генерал-губернатора Австралії, зайняти становище прем'єра міністрів і створити кабінет міністрів. Він по фаху газетяр і має 56 літ життя.

но ідемо вперед і виховуємо покоління, яке здобуде нам чесне ім'я.

Я певний, що громадянство вишанує заслуги нашого великого артиста в першу чергу своєю громадною появою на концерті 9-го листопада в Тавні Гол, 43-та вулиця при Бродвею в Нью Йорку.

М.

ВІЛІНГ, В. ВА.

Організування членів.

Наша громада гостила організатора У. Н. Союзу, п. Білецького, який приєднав до наших двох відділів 13 нових членів, а 5 переписав до інших класів.

В нас мала громада, бо заздалеки поперх 50 родин, а маємо 2 відділи У. Н. Союзу, числом 150 членів, відділ „Провідіння“ — 50 членів, відділ Народної Помочи 54 членів та Самостійне Братство — 48 членів. Та все таки можна ще декого вписати як є добрий організатор, котрий виявляє все точно, а не обічне грушкі на вербі, як наші доморослі комуністи з їх Ордену.

Як секретар 56-го відділу, я є переконаний, що У. Н. Союзі потрібно добрих організаторів тому, що секретарі не можуть того зробити, через брак єдності членів. А приїде організатор, йому всю правду скажуть обі сторони і дадуть вписати дітей і знакомих.

М. Медвідь.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛІАЛЬНІ ПА. — Триквартирні збори Тов.м. Івана Франка, від. 83, відбулися в суботу, 18 жовтня, в годині 7, ввечері, 847 Норт Френкліна ул. Збори перенесено на суботу, бо в неділю товариство буде обходити свій 25-літній ювілей. Просіться члени прибути на час і спільно порадитися. Котрий член не явиться на зборах, заплатит кару після статуту Товариства. С. Чорномаз, секр.

ВПІСУЙТЕ СВОІХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ІХ БУДУЧИНУ.

Про скачменів.

Один скачменів носив все одне око зав'язане, щоби не зжигати його мовляв, і на одне все добре виджу.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

По домі і в такий же неділі померла в Честер Госпітал для 9 жовтня 1941. в годині 10. рано.

КАТЕРИНА БОБЯК.

Похорон відбувся в понеділок, 13 жовтня, в годині 9, рано. Тіло забрано з дому до нової укр. церк. при укр. часті товариства і сестричтв, в котрих зібрався стола довгі роки і широкі працювала для народної справи. Під її проводом заснувалися шкільний Союз Українок в Честер.

Поїхала похоронити з села Воронів, повіт Дрогобич, Галичина, Прощаючи всіх 47 років життя. Невпроста смерть забрала нам працювачку Відділу У. Н. Союзу, бо була 10 років секретаркою.

Получила за собою великий смуток в родині і оставила мужа Василя, дві дочки, сина Стефана, одну вунучку і брата, що мешкає в Сент Бетелге, Іллі. Родина належить до У. Н. Союзу.

Найприбрана земля Вашингтона стане їй вічним спочинком! П. Брингілевич, секр.

ФАРМИ

НА

ПРОДАЖ

ДОБРІ ФАРМИ НА ПРОДАЖ

Маємо на продаж різні курчі і молочні фарми по дуже дешевій ціні, а також маємо багато інших бізнесів в місті і на краї. Тепер якраз час купувати. Найбезпечніше можемо купити в практичного чоловіка, який має довгий досвід в таких бізнесах.

Ми також аскуруємо дом, меблі і все, що лише хочете.

STEPHEN D. SATZEWICH

32 East 7th Street, New York City.

БІЗНЕСИ НА ПРОДАЖ

НА ПРОДАЖ Бучерня-Гросерія-Делікатесен — великий електричний рефрижератор, корнеровий скел. 3 кімнати, низький рент, торг \$500 тижнево. Ціна \$1,750 для скорого купця. Замкнено в неділю і свята. Зголоситися до: 234-40

J. TANSKI

17 St. Marks Place, New York City.

Tel.: GR. 3-2223

НА ПРОДАЖ ГРОСЕРІЯ І БУЧЕРНЯ. Великий „стак“. Тижденого торгу \$500 і більше. Дуже добра околиця. Продається по причині слабого здоров'я. Ціна з уміркованою. Зголоситися до:

MICHAEL YAKIWSCHUK,

881 Stratford Ave., Bridgeport, Conn.

Phone: 5-2708.

ХРОНІЧНІ НЕДУГИ КРОВІ, ШКІРИ, ЖОЛУДКА, НИРОК, МОЧОВОГО МІХУРА, ЗАГАЛЬНЕ ОСЛАБЛЕННЯ, ПУХНІННЯ М'ЯСОВИХ

ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОЇДІВ НА БАЖАННЯ Х-РАУ

Поради Даром. Екзамінація і Бадання Крові \$2.00. ЛІЧИМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ

Гонорар приступний

Dr. BURTON DAVIS

415 LEXINGTON AVENUE, Cor. 43rd St., Fourth Floor, NEW YORK CITY.

ГОДИНИ дикми: від 9 рано до 7:30 ввечері. В четвер від 9 до 4. Неділями і святами від 10 до 1.

СПРОСТУВАННЯ

В „Жіночій Сторінці“ („Свобода“ з 13 жовтня) має бути в статті „Подбати за освіту“, що цього року записалось до шкіл 31,566,000 осіб. Знову „Уляна Кравченко“ не є наголовок вірши, а тільки призвище авторки.

На вулиці.

— Як ти називаєтись?
— Івась.
— А твій батько?
— Тато.
— Але як твоя мама його кличе?
— Старий дурню.

З помаранч продукують у Бразилії сконцентрований сок, корм для худоби і папку для роблення паперу.

Сірка була вже відома старинним людям, ще надовго перед християнською ерою.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ВИ ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби заохотили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для 2. класу) М. Матвійчука 50 ц.

ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для 3. класу) М. Матвійчука 60 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука 50 ц.

ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частих. Зладив Ф. Колесса 75 ц.

ДИТЯЧІ ЗАБАВИ, зібрав і впорядкував Михайло Таранько. Містить гарні забави і пісні для дітей з музикою до пісень 35 ц.

ПРИГОДИ РОМКА БОМКА, Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей. 30 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича 15 ц.

МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович 35 ц.

ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біденський 50 ц.

ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:

МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктант, зразки говірок і спис вислобів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Зладив д-р Кость Кисілевський 65 ц.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук 75 ц.

Замовлення слати:

"SVOBODA"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЗАВЖДИ

Найкраща услуга вимагає в кожній дрібниці особистої уваги. Таким чином ніякої подробиці не переочиниться і не забдається.

Ще від 1900 року таслом цієї фірми є: дати кожній родині особисту увагу й заінтересування — завжди.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

БАТЬКО ВОЄННИМ ГЕРОЄМ, СИН СВЯЩЕНИКОМ І МУЗИКОМ. На світлий бачимо сина воєнного героя з попередньої світової війни, сержанта Алвіна Йорка. Син — Джордж Едвард Йорк — має 18 літ і записався до теологічного інституту в Синсинаті. Хоча бути священником. А водночас, як бачимо з світлин, любить грати на гітарі.

AS THE SAVAGES TURNED TO MEET THE APPROACHING ASSAULT OF THE APES, THE MIGHTY TARZAN BURST HIS BONDS.

В хвилині, як дикуни повернулись обличчям до малп, щоб оборонитись перед їхнім нападом, Тарзан миттю розірвав свої шнурки.

THEN CREEPING WARILY HE FREED TOMMY AND THE GIRL. "GO QUICKLY," HE COMMANDED. "I STAY TO FIGHT."

Далі він повз по землі до Тома і Тарзела і також їх увільнив. „Ви скоро утікайте, а я з ними зведу боротьбу“, він промовив.

"I FIGHT BESIDE YOU," TARZELA ANNOUNCED. "NO, TAKE THE BOY TO SAFETY," THE APE-MAN URGED.

„Я буду боротись по твоїм боці“, заявила із запалом Тарзеля. „Ні, ти відведи хлопця в безпечне місце“, відповів їй Тарзан.

PLANNING TO HIDE TOMMY, THEN RETURN THE WILD GIRL SEIZED HIM AND SPRANG TOWARD — WHERE A MONSTROUS SURPRISE AWAITED HER.

Це переконало дівчину. Але вона порішила скоро десь на галяузях дерев заховати хлопця і скоро вертатись назад. Та на дереві вона побачила перешкоду...

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цією приготуваною двома дітьми, караваном, балсамованим, вишнєвим Похоронного Дому і т. д. \$295.00

Все, чого треба, з анимком однієї й належностей за церковну відправу й цинтар.
S. KANA I KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
N. E. W. A. R. K., N. J.
Phone: Essex 3-5347

Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так низькій як \$150.
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
427 E. 4th St., NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦІХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

КНИЖЕЧКИ

— для —
МОЛОДИХ ЧИТАЧІВ

ДЛЯ САМИХ
НАЙМОЛОДШИХ.

Нині, коли кожна дитина, кожний хлопець і кожна дівчина, читає книжечки з наймолодших літ, не можна й наших дітей, хочби наймолодших, лишати без книжечки.

Наступні книжечки можуть утешити молодих читачів:

ОДЛІКА, повістка для дітей, написав Андрій Чайковський, з малюнками Петра Андрусіва 40 ц.

ДІД ЯКІВ, оповідання для молоді, написав Федір Дудко. Ілюстрував Ю. Кирієнко 15 ц.

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА (колірові ілюстрації) 25 ц.

ПРИГОДИ КАЧУРИКА, написав Б. Герц, з рисунками 15 ц.

ВСІ ЦІ КНИЖЕЧКИ РАЗОМ 50 ц.

Замовлення шліть до:

"Svoboda"

BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНІ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО
СОЮЗУ, А ТИМ-САМИМ
СТАВАЙТЕ СПІВ-ВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛ-ЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЙ
ОРГАНІЗАЦІЇ.